

je zagrizla, ali iz vode nijesam na suho nijedne izvukao.

Opet razmišljanje i proučavanje. Ali sada još ne udice, nego ribljih usta i mišica u grlu. Lovio sam ih sa običnom udicom. Prošla je i zima, nastalo je kasno proljeće 1937 godine. Rezultat proučavanja na lagao mi je, da postavim obarače (odapinjače) i to više od šiljaka hvatača. Sada sam bio sigurniji za uspjeh, nego kod prvog neuspjeha. Dne 25 juna 1937 pravio sam pokus sa povrazom od 5 »udica samolovka«. Sa mnom je u ladi jedan ribar. Riba grize. Čujem kako su krakovi iskočili iz kočnice. Ne vidi se, jer je dubina, a more valovi ... Ali drhće ... Škljoc! opet drhće ... Srce kuca, da ga čujem. Hoću li istegnuti? Ne, neka »skosa« — prevladam sebe, da vidim hoće li ispasti. Ali se nisam mogao dugo nadvladati, jer sam iza par minuta izvukao povraz i to sa jednim kanjem i jednim arbunom. Bili su zakvačeni nešto pred škragama, te sam ih tresuće ruke jedva izvadio sa udice. Zadovoljan sam, a more mi se je pričinilo još zanimljivije. U pola sata imao sam 9 komada. Oblačić povrh Senjskog Bila opominjao nas, da zaveslamo kraju. 100 metara od kraja zahvati nas mala burica, te smo morali oba primiti za vesla.

Sad je trebalo odstraniti na udici neke nedostatke. Išlo je donekle. Velim donekle, jer ipak treba udičarske spretnosti, da se udica ukoči. No i toga će nestati, jer sam napravio (još u pameti) kliještica, kojima će se krakovi zatvarati bez pogibelji, da se zakači prst mjesto ribe.

Mihajlo Đ. Ristić:

Problem zadrugarstva u našem slatkovodnom ribarstvu

Za naše slatkovodno ribarstvo koje je još pre 25 godina predstavljalo veoma jaku privrednu granu, koja je omogućavala velikom broju ribara i njihovim porodicama ugodan i bezbrižan život, nastali su posle svetskog rata teški dani. Veliki broj ribarskih porodica ostalo je bez hranioca, a naslednici — ribarski podmladak, nije mogao dostići onu visinu kvaliteta starih ribarskih majstora, svojih očeva i starije braće, pošto im u teškom periodu rata niko nije mogao dati ono iskustvo i znanje, kojima su raspolagali njihovi stariji, koji su svoje živote položili u ratu. Ribarstvo je bilo zanat — i to zanat koji

Dne 30 augusta dao sam udicu samolovku patentirati, ali uvijek je nešto manjkalo. Sad bilježi, sad nacrt, sad opis prema pravilniku. Dne 31 maja 1938 odobren mi je patent od Uprave za zaštitu industrijske svojine pod brojem 6866, a važnošću od 30 VII 1937 g. Mislim, da će ova moja udica dobro poslužiti onima, koji love na palingar, isto tako i udičarima. Priznajem, da će donekle umanjiti veselje udičara, koji love iz športa, jer sa mojom udicom može loviti svako lice, koje bude znalo s njom baratati, ali će s druge strane većina športista zavoljeti moju udicu, jer će njo-me kudikamo više uloviti.

Moram, da se zahvalim g. Nikoli Vilharu, šefu Aeroputa i poč. Španj. konzulu u Sušaku, koji me je bodrio do konačnog uspjeha i pri tom mi je išao na ruku finansijskim sredstvima.

Sad je na redu, da se udica producira u množini, ali žalibože do sada još nisam došao do sredstava. Uložio sam molbu na bansku upravu, gdje mi je g. inspektor poljoprivrede dao upute za pomoć i izradbu.

Govorio sam sa jednom firmom, koja traži 4 Din po komadu, ali ih moram naručiti najmanje nekoliko desetaka tisuća.

Rado bih čuti riječ ribara, športista udičara i interesiranih o proizvodnji. Možda bi bilo najbolje kad bi razna ribarska udruženja priskočila mi u pomoć sa kojom svotom i to sporazumno zajednički, jer bi bilo bolje, da se prave na račun njihov, nego li koje inozemne firme.

se morao učiti dugo godina, da bi se iz vode koja ribaru predstavlja njivu i celokupno imanje, moglo uloviti toliko ribe da bi se porodica mogla održati, kao i da bi se ribarski alati mogli popraviti i sačuvati. Pored toga riblje bogatstvo naših slatkih voda počelo je naglo opadati. Raznoliki uticaji, specijalno na našim velikim tekućicama, doprineli su da je riblja populacija opadala iz godine u godinu. Nesumnjivo najvažniji uzroci su neracionalno ribarenje, ribarenje za vreme ikrenja, i kao najvažniji uzrok divljačko tamanjenje ribe dinamitom, bombama, i drugim eksplozivnim materijama. Starih

ribarskih majstora više nije bilo, a oni koji su se još bavili na ribolovnim vodama, nisu mogli popraviti ono stanje, u kome se nalazilo naše slatkovodno ribarstvo. Velika poplavna područja koja su još jedino ostala i kao plodišta i kao ribolovni objekti, počela su se meliorisati i osposobljavati za poljoprivredu i kolonizaciju. U periodu od 1925—30 godine slatkovodno ribarstvo preživljuje teške dane. Ribarski esnafi koji su decenijama davali našem ribarstvu spremne i savezne ribare, postepeno se gase. Ribarski stalež propada a veliki broj ribara beži sa vode i traži druge mogućnosti za rad i život. Veliki i još uvek bogati ribolovni objekti koji su davali stotine hiljada kilograma ribe godišnje, prelaze iz ribarskih ruku u ruke nestručnih kapitalista, koji su neracionalnim i najintenzivnijim ribolovom pojedine objekte u roku od dve tri godine skoro potpuno ispraznili.

Profesionalni ribari pogođeni zakonskom odredbom da ribarstvo ne predstavlja zanat, imaju najviše pripisati tu krivicu sebi, jer u to doba nisu bili organizovani i spremni za borbu, radi postizanja svojih prava. Ta njihova velika i neoprostiva krivica, može se i donekle braniti, jer ljudi koji su bili upućeni na naporan i težak posao ribarenja, odvojeni od svojih kuća, a uz to još i nedovoljno prosveteni, nisu stizali da putem svojih predstavnika obezbede svoj položaj. Težak udarac nepriznavanja ribarskog zanata, dovodi naše ribare u položaj nadničara kod zakupaca ribolova. Stari ribarski majstori, sada samo obični ribari nadničari ili još gore, u pojedinim slučajevima i sluge koje rade na deo, i to sa svojim alatom, naglo propadaju. Na našim vodama u to doba bila je pustoš. Ribarska udruženja koja su u svojim fondovima imala još kakvih sredstava, brzo su nestala, jer je trebalo članovima pomagati u teškim vremenima slabog ribolova. O popravci ribarskih alata, kao i o nabavci novih nije moglo biti ni govora. Još teži udarac za naše slatkovodno ribarstvo bio je, preuzimanje skoro svih ribolovnih voda u ruke kapitalista i ribarskih trgovaca. Taj slučaj jedino nije bio na teritoriji predratne Kraljevine Srbije gde nije bilo zakupaca i gde je ribolov bio u rukama ribara.

U vremenu od 1927 god. počinje se sa malim lokalnim akcijama udruživanja ribara na ekonomskoj bazi. Stvaraju se ri-

barske zajednice, koje su isključivo išle za tim, da udruženim snagama i materijalnim sredstvima dođu do zakupa ribolovnih objekata. Na žalost nekoliko zajednica već u početku moralo se je raspasti jer nisu mogli primiti neravnopravnu borbu sa kapitalom, koji je u to doba praznio bogatstvo naših voda. U to doba ribarsko zakonodavstvo bilo je raznoliko na teritoriji naše Kraljevine. Imali smo ništa manje nego 7 ribarskih zakona, a bilo je krajeva gde uopšte nije postojalo zakona o ribolovu. Na osnovu toga, prirodno da se ribarima nije moglo priteći u punoj meri u pomoć od strane države. Svesniji mladi ribari, i prijatelji našega ribarstva krajem 1927 godine počeli su težiti zadržanom ribarskom pokretu. Apatin, Čerević, Titel, Pančevo udaraju prve temelje Jugoslovenskom ribarskom zadrugarstvu. Odmah se nailazi na teškoće; zakupcima ribolovnih voda smeta ribarski zadružni pokret. Na svima stranama prave se smetnje ovom mladom, a tako potrebnom pokretu. Ali ribarski zadružni pokret lagano osvaja simpatije merodavnih. Radi se sa oduševljenjem, jer se oseća da će se jedino na taj način najzad doći do cilja. Žrtvuje se sve samo da bi se došlo do onih sredstava, koja su potrebna da se dođe do svoje vode, a da se ribar oslobodi od nemilosrdnog eksploatisanja.

Zakupci ribolova i ribarski trgovci videći da se ribarsko zadrugarstvo naglo podiže, o čemu se stara i država, pribegavaju svim sredstvima da bi paralisali i uništili pokret još u začetku. U tom cilju oni stvaraju nove zadruge, u kojima nema skoro ni jednog ribara, i na licitacijama ribolovnih objekata pod istim uslovima ali većom finansijskom moći otimaju opet vode našim ribarima.

Ribari prožeti ribarskom zadržanom ideologijom, počinju se u masama organizovati u ribarske zadruge. Država prihvaća ovaj mladi zadružni pokret, i daje mu u prvom vremenu olakšice u tome, da se ribolovni objekti mogu eksploatisati jedino od stručnih profesionalnih ribara i ribarskih zadruga. Na osnovu te mere koja je težila za tim da naše ribarstvo najzad dođe u ruke pravim ribarima, zadružni pokret dobija takvog zamaha da već u toku od tri godine imamo na našim vodama oko trideset zadruga. Stara ribarska udruženja, ribarski cehovi i pot-

porna ribarska društva, pretvaraju se u ribarske zadruge.

Nažalost i pored svih napora ribarskih zadrugarških boraca, uvidelo se je, da su sredstva i jamčevna vrednost ovih zadruga tako mala, da se ne može ni pomišljati na onu meru eksploatacije ribolovnih objekata koji se nalaze u rukama ribarskih zadruga, da se je moralo najzad zatražiti pomoć od svojih velikih protivnika — zakupaca ribolova i ribarskih trgovaca. Zadrugni ribarski alati bili su i nedovoljni a i suviše stari da bi mogli izloviti i onaj najpotrebniji deo ribljeg bogatstva koji bi bio potreban za podmirenje jednogodišnje zakupnine. Još žalosnija pojava bila je ta da zadruge nisu mogle ni svoju svakodnevnu lovnu plasirati po onoj ceni koja bi odgovarala tadanjem standardu života našeg ribara. Ribarski trgovci kupovali su lovnu pošto su hteli, jer mladi ribarski zadrugni pokret nije imao svoju organizovanu zadrugnu prodaju, i bili su na taj način upućeni isključivo na ljude koji su njihovim radom i trudom stvarali bogatstva.

Nasuprot pomorskom ribarstvu koje je od strane države bilo bogato subvencionirano, slatkovodno ribarstvo sve do 1933 godine nije uživalo od strane države nikakvu pomoć. Od 1933 godine pa a ovamo slatkovodnom ribarstvu poklanja se veća pažnja. U 1935 godini Slatkovodno ribarstvo dobija i svoga predstavnika prema ostalim ustanovama u društvu, dobija svoje središnji Savez ribarskih zadruga i organizacija sa sedištem u Novom Sadu. Ova organizacija uspeva da oko sebe okupi oko 40 ribarskih zadruga, a time se i ribarski zadrugni pokret učvršćuje i sa pravom traži da se jednoj privrednoj grani od tako osobite važnosti posveti puna pažnja. U to vreme intenzivno se radi u Ministarstvu poljoprivrede na projektu jedinstvenog zakona o slatkovodnom ribarstvu, i na unificiranju svih zakonskih odredaba o ribarstvu za celu Kraljevinu.

Ribarske zadruge putem svoga Saveza dobijaju iz godine u godinu sve više materijalnih pomoći od strane Ministarstva poljoprivrede. Nesumnjivo najpohvalnije je od Ministarstva poljoprivrede što je pomoć ribarskim zadrugama davana ne u gotovom novcu, kao što je to bilo pogrešno učinjeno sa pomorskim ribarskim zadrugarstvom, već u ribarskim alatima, priboru i plovilima. Efekat je bio potpun. Sa novim i ispravnim ribarskim alatima

ribarske zadruge su racionalno iskorišćavale svoje ribolovne objekte, a time su se osposobljavale za život. Znači problem ribarskog zadrugarstva a time i našeg celokupnog slatkovodnog ribarstva bio je rešen na najbolji i najcelishodniji način. Trebalo je podići ekonomski ribara, i to samo u toliko da raspolaže dobrim i ispravnim alatom, dati mu mogućnost da nesmetano vrši pravo ribolova na svojoj vodi, pa je taj veliki problem hiljada i hiljada ribarskih porodica bio rešen.

Naravno da se nije pristupilo ovim merama, tj. da se omogućiti ribaru da on sam na svojoj vodi gospodari, a ne da bude nadničar i sluga nepozvanih eksploatora, naše slatkovodno ribarstvo bilo bi danas potpuno uništeno.

Izuzetne mere koje je država preduzela da se riblje bogatstvo naših slatkih voda očuva i poveća, ne bi naišle na ovaj rezultat, da ribari združeni u svojim zadrugama nisu pomogli izvršenje tih mera. Danas kada je jugoslovensko slatkovodno ribarstvo dobilo jedinstven Zakon za celu zemlju, koji u odnosu na slične zakone u inostranstvu predstavlja jedan od najmodernijih, slatkovodno ribarsko zadrugarstvo Jugoslavije ide novim i boljim putevima. 85% zakupa ribolova danas se nalazi u rukama ribarskih zadruga i njihovog Saveza.

Koliko su se u poslednje vreme ribarske zadruge ojačale vidi se iz statističkih podataka o ribolovu. U 1935 god. na pr. ribarske zadruge ulovile su ukupno 1,042.107 kg ribe. Kao što se vidi lovina ribarskih zadruga predstavlja veoma veliku količinu, koja se je i pored svih teškoća i opšte ekonomske krize uspešno plasirala na tržištu. Prosečna cena ribi u 1935 god. za sve vrste riba bila je 8.— dinara. Prema tome ukupan promet slatkovodne ribe ulovljene od ribara zadrugara u 1935 god. iznosio je 8,416.866.— Din. U 1936 god. i 1937 god. lovina je bila mnogo bolja, ali cene su bile ispod one u 1935 god. Pored toga naše ribarsko zadrugarstvo nema još uvek svoju organizovanu zadrugnu prodaju ribe. Jedino na našim velikim jezerima, Ohridskom, Prespanskom, i Dojranskom, ribarske zadruge uspele su da nekako srede i organizuju zadrugnu prodaju, ali i to zahvaljujući pomoći države, ali se i takvoj organizaciji mora još mnogo posvetiti pažnje da bi ona odgovarala svojim ciljevima.

Svi naponi ribarskih zadruga biće uza-

ludni ako se najzad ne pristupi organizovanom prometu zadrugarske ribe, jer će se jedino time omogućiti našem ribaru zadrugaru da za svoju lovinu dobije odgovarajuću cenu. Takvu jednu organizaciju bezuslovno bi morao pokrenuti Savez ribarskih zadruga, i centralna Kreditna ribarska zadruga, koja je osnovana u 1936 god. Nažalost i Savez i Kreditna zadruga nemaju tih materijalnih sredstava kojima bi se mogla jedna takva zamašna organizacija sprovesti. Ove dve naše ustanove nemaju ni za svoje normalno administrativno izdržavanje dovoljno sredstava, i većito su upućene na doprinose samih sirotih ribarskih zadruga, i subvencije Ministarstva poljoprivrede. Kako pak organizovani promet zadrugne ribe zahteva mnogo materijalnih sredstava, a jamčevna vrednost svih zadruga je tako malena, to bez velikih kredita i pomoći Države neće se moći jedna tako preko potrebna organizacija sprovesti.

U toku prošle godine Ministarstvo po-

ljoprivrede počelo je kreditirati jeftinim i kratkoročnim zajmovima ribarsko zadrugarstvo, i ako se takav način kreditiranja pokaže kao dobar, što će sve zavisiti u prvom redu od samih ribarskih zadruga, verovatno da će i Ribarski Savez i Kreditna ribarska zadruga dobiti one kredite, koji su im potrebni za ostvarenje jednog vitalnog pitanja naših slatkovodnih ribara — pitanje organizovane zadrugne prodaje riba.

Ribarski zadrugni pokret koji je u odnosu na druge zadrugne pokrete veoma mlad, ipak je za 10 godina rada uspeo da oko sebe prikupi i osnuje 58 ribarskih zadruga i Centralnu kreditnu ribarsku zadrugu, sa preko 2.500 ribara.

Ali i pored svih uspeha koje je do sada ribarsko zadrugarstvo postiglo, potrebno će biti još mnogo godina da se omogući ribaru zadrugaru da na svojoj zadrugnoj vodi, i zadrugnim alatom, obezbedi sebi i svojoj porodici sve ono što je potrebno za jedan normalan život.

Bono Siminiatti:

Mlječika (Euphorbia Wulfenii) sredstvo za tamanjenje ribe

U ribarskoj javnosti je dosada bilo poznato da se ribe »love« i tamane mlječikom u slatkim vodama. Osobito su sa pastrvskih voda poznati slučajevi upotrebe mlječike i ima pastrvskih potoka gdje je riba decimirana pomoću mlječike. Nadzorni organi su, po mogućnosti, branili ribu od štete, što nije bilo bez uspjeha, ponajviše stoga, što upotreba mlječike nije poznata svima ljubiteljima nedozvoljenog ribolova pa je ovo opasno sredstvo ograničeno na pojedince. Osobito valja naglasiti da među profesionalnim ribarima na slatkim vodama jedva da ima takvih, koji bi upotrebljavali mlječiku.

Malo kome je bilo poznato da i morske ribe na žalost često okuse strašan učinak mlječike. Stoga rado pružamo našim čitaocima mogućnost da iz opisa g. Siminiattia doznaju vrlo zanimljive podatke o upotrebi mlječike na moru, gdje se, na žalost, čak i trguje ovim otrovom.

Uredništvo.

Duž naše dalmatinske obale, a naročito na ovecim otocima, raste našim ribarima vrlo dobro poznata biljka **mlječika**.

Ova je biljka u ljetno doba, premda

oskudijeva vodom uvijek zelena i živa i neobično puna soka (mliječa), dok u zimsko doba izgubi nešto na boji i postane tamnija, ali se ipak i pored toga, što biva izložena vremenskim nepogodama, dobro drži u životu i djelomično sačuva svoj sok.

Pošto mlječika najviše raste na otoku Braču, Šolti i Čiovu, to se pretpostavlja da su ribari ovih predjela, pred stanoviti broj godina, zato što ova biljka obiluje sokom, po prvi put pokušali prikupiti nešto soka (mliječa) i upotrebili ga, u pomanjkanju drugih sredstava kao živog vapna, galice i t. d., za plašenje i hvatanje ribe, koja se pred zapasom mreža ili pred nakićenim konopima, koji se vuku po morskom dnu, sakrila među kamenje ili u rupama na dnu mora.

Ribari, uvidjevši da je ovaj njihov prvi pokus neobično uspio i da riba pred mlječikom strahovito bježi, spoznali su da je ovo novo sredstvo odlično za hvatanje ribe, pa nije ni čudo što su se ribari od tada počeli u većoj mjeri baviti upotrebom mliječa, bez obzira da li je to sredstvo više ili manje štetno za ribe i riblju mlad.